

doncs, vam reprendre els aplecs de Santa Justa, la festa de la qual és de sempre el dia 19 de juliol. L'any 1936 va coincidir amb l'endemà de l'alçament de Franco, la notícia va arribar mentre es celebrava la missa i, en acabar-la, els capellans es van treure la sotana i van fugir pels torrents per escapar-se de la reacció a l'alçament feixista.

L'any 1975, el Vicenç de la Casa Nova del Molí pare de família nombrosa, mentre celebràvem la missa a l'alzinar, es va emocionar en recordar que feia 39 anys que ell, fent d'escolà, ajudava aquella missa que va acabar amb corredisses.

Aquest va ser el primer pas, el següent va ser intentar aclarir qui ostentava la condició d'amo legal. El registre de la propietat no aclaria res perquè parlava de la finca de ca n'Amell i de les seves dimensions i d'un alzinar (dins del qual hi ha Santa Justa) però no anomenava l'església.

De fet L'Església Catòlica a l'Estat espanyol fins ara –tot i que ja se'n reconeix la conveniència– no té obligació d'enregistrar la seva propietat. L'exempció d'aquesta obligació li ve de temps immemorial.

Sembla que les mestresses de ca n'Amell, en alguns intents de restauració per part d'anteriors rectors, van pretendre que els pertanyia. Vaig intentar parlar-hi però van ser totalment inaccessibles. Vaig parlar amb l'administrador de la finca, Sr. Bardulet, de Vic, i, prèvia investigació del seu tarannà, m'hi vaig adreçar personalment no en qualitat d'administrador sinó de cristià practicant. En va quedar gratament satisfet, va entendre el sentit del nostre interès, i va parlar amb les mestresses les quals van voler anar a veure l'església, sense dir-me'n res. Van trobar que abans d'arribar a l'alzinar hi havia una cadena i no van voler ni baixar del cotxe.

Jo havia explicat als de més a prop que aquella cadena era abusiva perquè tancava un camí romà que feia vint segles que restava obert. El Josep de can Burguès, de Santa Eulàlia, m'havia alertat que algú pretenia endur-se'n la llinda barroca (de la porta posterior a la romànica) de l'església i que l'havia amagat sota d'uns esbarzers. Vam anar-hi i la vam traslladar al garatge de la rectoria de Lliçà en espera del dia que poguéssim restaurar el conjunt. Mentrestant calia deixar "la cadena abusiva" tal com estava.

Immediatament vam tapiar els nínxols profanats, i aleshores buits, per tal que mentre no hi hagués

tota la llum sobre la propietat de l'església, hi hagués constància que l'antiga parròquia havia mantingut en actiu el cementiri fins a la destrucció del l'any 1936. Veïns i amics de Santa Justa em van dir que hi havien tingut familiars enterrats però que ells renunciaven a qualsevol dret d'enterrament per tal que la restauració fos reeixida i sense càrregues.

La Pepa –majordoma de ca n'Amell aleshores del 1936 i encara a volts del 1980–, dona senzilla, sense lletres i amb un sentit de la més alta lleialtat va venir a veure'm i em va lliurar la clau de l'església de Santa Justa i un grapat de goigs (ella, que no sabia llegir, es pensava que eren documents de la màxima importància).

L'edifici amb el sostre ensorrat i un gran forat a la façana no necessitava clau, però ella la va guardar fins el dia que algú autoritzat es fes càrrec de les ruïnes pertanyents no pas als amos de ca n'Amell (als quals feia més de 40 anys que ella servia) sinó a qui ostentés la representació de la Institució de l'Església i estigués disposat a tornar a aquelles ruïnes la dignitat d'església. Obrava segons la consciència popular comuna i la tradició que li havia pervingut.

Vaig anar al bisbat de Barcelona: A l'arxiu dels béns del bisbat tenien uns fulls grogosos pel temps i grapats, on constaven les propietats que li quedaven al Bisbat després del procés de desamortització de Mendizábal dut a terme entre els anys 1836 i 1851. En aquest arxiu constava clarament que el Bisbat mantenia la propietat de Santa Justa, entre la de moltes altres esglésies semblants.

Vista interior de l'església abans de la mobilització del poble, l'any 1979.

El que sí que vaig esbrinar, i aclarir sense cap mena de dubte, és que després de les expropiacions de Mendizábal, el Bisbat de Barcelona no havia regalat, ni venut, ni permutat, ni alienat de cap manera l'església de Santa Justa.

Per la meua imperícia no vaig anar directament al Cardenal Jubany, i la Joana (una religiosa que treballava al departament de béns immobles) responsable de donar-me una resposta sobre els ajuts que jo esperava, em va dir que com aquella església arruïnada n'hi havia la tira... –pobreta!!–

L'any 1981, Mn. Josep M. Martí Bonet, Delegat episcopal de Béns immobles de la Diòcesi, va publicar el vol. I/2 del "Catàleg Monumental de l'Arquebisbat de Barcelona – Vallès Oriental", on la rica informació de Santa Justa, i el sol fet d'incloure-la en el catàleg, donen fe de la propietat del monument.